

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО»**

*(кафедри теорії та методики практичної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології)*

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

**Збірник наукових праць
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

19 травня 2023 року

Одеса – 2023

УДК 001+159.9 (063)
ББК 72+88.4
З-41

Друкується за рішенням Вченої ради соціально-гуманітарного факультету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 11 від 30.06.2023 року).

Організаційний комітет:

О. В. Вдовіченко – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики практичної психології Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

І. П. Кондратьєва – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психіатрії медичної та спеціальної психології Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Т. М. Лазоренко – кандидат психологічних наук, доцент кафедри теорії та методики практичної психології Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Актуальні проблеми практичної психології : збірн. наук. праць Всеукр. наук.-практич. інтернет конф. (19 травня 2023 року, м. Одеса). Одеса, 2023. 218 с.

В збірник увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів, яка присвячена актуальним проблемам практичної психологічної науки. Тематика наукових праць присвячена переважно теоретичним та практичним аспектам сучасної психологічної науки.

Для здобувачів, аспірантів, молодих науковців психологічних та педагогічних вузів.

Секція IV.
**ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ПСИХОЛОГА, УЧИТЕЛЯ І БАТЬКІВ
В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

**ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ
ДО СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ**

Панченко В., Вдовіченко О.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Актуальність теми дослідження «Психологічні особливості готовності студентів до сімейного життя» полягає в тому, що змінюються ціннісно-соціальні уявлення про роль сім'ї в суспільстві. В останні роки спостерігається зменшення кількості шлюбів і збільшення кількості розлучень, а також зміна соціальних ролей у сім'ї. У зв'язку з цим все більшого значення набуває вивчення психологічної готовності студентів до сімейного життя, адже це важливий етап у житті кожної людини [1].

Темою психологічної готовності до сімейного життя займалися багато вчених і психологів. Серед них можна виділити таких дослідників, як Джон Боулбі, Е. Еріксон, Р. Хавігер, В. Мітчелл, М. Біркетт, Л. Белик, А. Іванова та багато інших. Кожен із цих дослідників вніс свій вклад у вивчення даної теми, висвітливши різні аспекти психологічної готовності до сімейного життя та виявивши фактори, що впливають на формування такої готовності. Метою даної роботи є вивчення психологічної готовності студентів до сімейного життя. Зокрема, необхідно визначити рівень готовності студентів до створення сім'ї та батьківства, а також проаналізувати фактори, що впливають на формування готовності до сімейного життя.

У сучасній психологічній науці існує декілька теоретичних підходів до вивчення особливостей готовності студентів до сімейного життя. Однією з них є теорія психосоціального розвитку Е. Еріксона, яка стверджує, що учні перебувають у фазі розвитку, коли вони формують свою ідентичність і визначають свої цінності, що може вплинути на їхню готовність створити сім'ю. Іншим підходом є теорія взаємодії, яка фокусується на взаємодії між індивідом та його оточенням, зокрема з партнером по стосунках. Цей підхід вважає, що успішні відносини засновані на здатності взаємодіяти і розуміти один одного. Третій підхід – теорія соціальної психології, яка вивчає вплив соціального контексту на формування особистості. Цей підхід передбачає, що студенти формують свою готовність до сімейного життя під впливом соціального середовища, в якому вони знаходяться, наприклад сім'ї, друзів, культурних і соціальних норм [4, с. 6-22].

Існують і інші підходи, наприклад, теорія соціального конструювання реальності і теорія взаємодії людей і середовища. Кожен із цих підходів дозволяє розглянути готовність студентів до сімейного життя з різних сторін і зосередити увагу на різних аспектах цього процесу [2, с. 60-63].

Соціально-культурне середовище має великий вплив на готовність студентів до сімейного життя. Сім'я, друзі, релігійні та культурні традиції, а також соціальні норми та стереотипи можуть впливати на уявлення студентів про те, що таке сімейне життя, які ролі мають виконувати чоловік і жінка в сім'ї, які цінності мають бути пріоритетними тощо. Студентський вік є періодом інтенсивного розвитку, коли формується індивідуальність, самоідентифікація, утверджуються міжособистісні стосунки та особистісні цінності. Студенти є цільовою групою, яку вивчають у психологічних дослідженнях, оскільки вони стикаються з рядом особливих проблем і важливих змін у житті, які можуть вплинути на їхню готовність до сімейного життя [3].

На готовність до сімейного життя можуть впливати різні психологічні особливості учнів. Наприклад, студенти, які мають стабільну ідентичність і чітко визначені цінності, можуть бути більш готовими до створення сім'ї, оскільки вони мають чіткіше уявлення про те, чого хочуть від життя. З іншого боку, студенти, які шукають ідентичність і ще не визначилися зі своїми життєвими цілями, можуть бути менш готові до створення сім'ї.

Наявність стереотипів також може вплинути на готовність до сімейного життя. Наприклад, якщо у студента є уявлення про те, що чоловік має бути головним годувальником, а жінка має відповідати за догляд за дітьми та домашні справи, це може вплинути на його бажання створити сім'ю з кимось, хто не відповідає цим стереотипам.

Стрес і депресія також можуть вплинути на готовність до сімейного життя. Якщо учень переживає депресію або постійний стрес, йому може бути складніше зосередитися на створенні та підтримці здорових сімейних стосунків. Отже, можна сказати, що психологічні особливості студентів можуть впливати на їхню готовність до сімейного життя. Важливо розуміти, що кожна людина унікальна і має свої особливості, які можуть вплинути на її готовність створити сім'ю.

Крім того, важливо пам'ятати, що готовність до сімейного життя – поняття динамічне, яке може змінюватися з часом і в залежності від різних життєвих обставин. Тому для збереження готовності до сімейного життя учням також необхідно надати можливість розвивати самопізнання та саморозвиток, підтримувати їх у формуванні здорових стосунків, надавати можливості для отримання психологічної підтримки [3, с. 68-74].

Встановлено, що на готовність студентів до сімейного життя можуть впливати такі фактори, як особистісні характеристики, стиль спілкування з людьми, досвід взаємодії в родині та соціокультурному середовищі. Також виявлено, що студенти з високою готовністю до сімейного життя мають певні характеристики, такі як більша емоційна стійкість, вищий рівень соціальної компетентності, більша відповідальність, готовність до компромісу та співпраці.

Тому важливо врахувати психологічні аспекти готовності учнів до сімейного життя та забезпечити їхню підготовку до формування сімейних стосунків, що сприятиме створенню здорових і міцних сімей. Дослідження вказують на необхідність розробки програм, які сприятимуть формуванню соціально-емоційної компетентності студентів, їхньої готовності до співпраці та

компромісів, а також підвищенню рівня обізнаності щодо створення здорових і міцних сімей.

Література

1. Гончарова Н. Стратегії сімейного виховання та їх вплив на готовність студентів до сімейного життя. Київ, 2019. 312 с.
2. Коваленко І. С. Психологічні особливості готовності до шлюбу та сімейного життя студентів з різним рівнем самооцінки. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації в сучасному педагогічно-психолого-освітньому просторі». Київ, 2019. С. 60-63.
3. Петрушко Ю. В. Сімейне виховання та готовність студентів до сімейного життя. *Педагогіка і психологія*. 2015. № 2. С. 68-74.
4. Эриксон Э. Г. Детство и общество. СПб.: Ленато, АСТ, Фонд «Университетская книга», 1996. 592 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ БАТЬКІВ, ЯКІ МАЮТЬ ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ЗДОРОВ'Я

Жосул Ю. І.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Дитячий вік є предметом уваги дослідників у різних галузях науки як значний та відповідальний період у житті людини. Важливу роль розвитку дитини, формуванні її особистості грає сім'я, існуюча в ній система внутрішньосімейних та дитячо-батьківських відносин.

Проблема інтеграції в соціум та підвищення якості життя дітей з обмеженими можливостями здоров'я та їх сімей завжди була і залишається актуальною. З кожним роком у нашій країні збільшується кількість дітей з важкими захворюваннями, вродженими та набутими, що призводить до повної їх інвалідності.

Всесвітня організація охорони здоров'я відмічає, що в останні десятиріччя частота народжуваності хворих дітей становить 10,8%, тобто, кожна десята дитина з'являється на світ із фізичними або розумовими вадами. А саме в Україні налічується 135,4 тисяч осіб з інвалідністю, або 120 дітей на кожні 10 тисяч (Нікора Т. Л.).

Загальновідомо, що про моральне здоров'я суспільства можна судити з того, як воно ставиться до найменш захищеної його частини – людей похилого віку та людей з обмеженими можливостями здоров'я (ОМЗ). А коли йдеться про ставлення до дітей з ОМЗ, питання загальнолюдської моралі стає ще гострішим.

За період майже двох тисячоліть у світі поступово змінювався вектор відносин суспільства до дітей з ОМЗ: від повного неприйняття до інклюзії.

В різних напрямках ведеться дослідження в галузі інклюзивної освіти вченими країн Європи, питаннями побудови теоретичних основ інклюзії займалися Л. Бартон, Е. Дорис, Т. Лореман, У. Сейлор, Д. Харвей та ін.

З труднощами входження «незвичайних» дітей у звичайні умови звичайної школи стикаються і одеські сім'ї, які виховують дітей з ОМЗ. Ефективне